

Издаје Недјељом.

Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чо год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаће се у
плћеним шемима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорац» на Цетиње, а
може се и картом упути-
тицом на пошту у Котор.
Донесу плаћу се уредни-
тау. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме више.

ЦЕТИЊЕ, 28. Маја.

Четврт вијека већ је за нама од
онога дана знаменитог, кад је у свој
слави својој засејало оружје пригор-
ско на крвавом пољу граховскоме
пред лицем цијеле Јевропе.

Четврт вијека минуло је од то
доба, а намет наша, памет свијех Цр-
ногораца, зауставља се неодољиво на
том сјајном дану и задржава се тако
радо крај толикијех златних успоме-
на које су с њим скончане.

Минуће још не само двадесет и
пет година него ће минути и читави
вјекови, а Црногорац ће се вагда с
патриотском насладом зауставити код
Спасова-дана, и претуриће у памети
својој толике минуле вјекове и толике
изумрле нараштаје, да се наслади
Спасов-даном од 1858.

Јер то је дан, који стоји као
крајеуголни камен у државној згради
Црне Горе, који сија као звијезда пр-
ве величине на небу њеном.

Он је не само Спасово Црне Го-
ре, него и нови ускре њен, ускре на
нови државни живот, с којим се мо-
рало почети рачунати у Јевропи, ус-
кре обновљене државне и народне
снаге њене, претеча великијех дјела
која ће наступити, гласник сјајне бу-
дућности њене.

Освјетимо само мало у памети
нашој оне дане од прије двадесет и
пет година, на ћемо се одмах увјери-
ти да Спасов-дан од 1858 године има
тај значај.

Непријатељи Црне Горе вагда су
с крвавијем очима погледивали на њу,
но нигда вагда као онда не чинише
им се да ће им тако јасно поћи за
руком, да на сабљана својијема раз-
несу то проклето гнијездо слободе и
независности.

Ево њиховог рачуна: Црна Гора
не значи ништа кад је сама, и не мо-
же ништа кад је усамљена. А сада се
налази у таквом стању. При том је
изумр'о у ње дух витешки, изумрла
стара снага. Сада ваља ударити на
њу, на смо с њом за вагда готови.

Добар рачун, само му главно фа-
ли. Рачуници су заборавили, ко сједи
на пријестолу црногорском; а да то
цијесу заборавили, они би лијено зна-
ли, да Црна Гора није сама, док јој
је тога Црногорца на пријестолу, и да
с њим све може подузети. Заборавили
су да узму на ум, да поред таквог
Црногорца на пријестолу црногорском
не може умријети дух витешки ни
стара снага, него да се још мора
устручати.

Да су то заборавили непријатељи
црногорски, о томе су се крваво у-
вјерили на Граховцу 1858.

Кадри-паша затути са сиљном
војском од 15.000 сиљнога низама —
да не бројимо другу фукару која је
уз ту силу припула — и паде на
поље Граховско. У Цариграду и још
понегдје слатко се осмјехиваху на по-
гибију црногорску. Није могуће да тој
силы одоли шака Црногораца неспремна,
добро пенаоружана, без топова. У
пријатеља црногорскијех стеже се ср-
це и са зебњом неком погледи се у
пиракху пут Ловћена.

Турци се спремаху да још тај
дан учине курбан на Цетињу и да
главама црногорскијема оките задуж-
бину Црнојевића.

Али малена Црна Гора указала се
у свој величини својој, јер бијаше
задахнута дивом на пријестолу своје:
славне успомене Књазом Данилом.

Није Црна Гора била сама, јер
је био у њој Књаз Данило, а гдје је

Књаз Данило, ту нема самоће, нема
празнине, јер је све пуно њега и ње-
гова велика духа.

Није Црна Гора била усамљена,
јер је у њој био Књаз Данило, а гдје
је он, ту не треба ништа више.

Није у Црној Гори изумрла ста-
ра снага ни дух витешки, или да је
баш и изумрла, ту је Књаз Данило
који је сиљом свога духа умно повра-
тити и устојити ту снагу.

Јест истина, Књаз Данило није
имао да даде својијем Црногорцима,
кад их је у бој на Грахово испраћао,
ни новијех пушака ни убојнијех топо-
ва, али је свакоме удио у срце оно
чим се непријатељске пушке ломе и
непријатељски топови освајају: дух
јунаштва!

Чујте га само, чујте га и ви по-
тоњи параштаји црногорски, како збо-
ри пачелнику своје војске на по-
ласку:

„Војвода Мирко! Води Црногор-
це на бојно поље! Покажи им на се-
би примјер, како Петровића кућа не
жали своју крв за вјеру и Црну Го-
ру! Непријатељу буди страшило, као
и до сад што си био! Пођи с Богом,
и нека Светогући Творац благослови
моју вјерну војску и њезино сјајно
оружје!“

Под тим ријечма, које нам и да-
нас послје четврт вијека звоне у у-
шима, пошло је 5000 Црногораца,
„дјеце красне, убојите и ужасне“, да
се на Граховцу мјере су 15.000 ни-
зама.

Да 5000 буде јаче од 15.000, шта
се ту хоће?

Ништа друго него да сваки од
то 5000 носи у срцу своје дух Кња-
за Данила!

Тако је и било. Од 5000 начини
се духом Књаза Данила читава једна
сила: јер свакоме у грудма заигра по-
три срца, свачије се мишице устојру-
чине снагом, сваки доби по сто жи-
вота.

Или побједити пл' умријети! Гдје
између тога двога ништа треће нема,
ту се чине чуда од јунаштва.

И Црногорци учинише то чудо.
15.000 низама обрну плећи испред
5000 Црногораца. Сломи се читава
једна сила, много виша бројем а
велика и јунашвом својом, другом
једном сиљом, која бијаше много мања
бројем али много већа срцем и прег-
нућем јуначким, много силнија он-
јем духом Црногорства који је у њу
улио велики Књаз Данило.

Поље граховско обли крваца тур-
ска. Читава лазина од 8000 Турака
прекрили поље граховско, а с поља се
прукаше крвава пруга трагом до Кло-
бука који прими у своја утврђена
њедра разбуцане остатке од турске
војске. Сам Кадри-паша пође пророку
на одговор за ову грозну погибију
турску.

Црна Гора засја у новој слави и
величини. Побједоносна војска црно-
горска врати се на Цетиње окићена
тријумфалним знацима и свједоцима
свога јуначког прегнућа: освојеним
свијема топовима турским, сиљством
пушака, барјака, пророкових знамења,
ханџара, сабаља, ејекира и свакојаки-
јех другијех сирава, које Турци на-
редили за — Црногорце.

Ето им сада свега што прије ни-
јесу имали: оружје се дакле купује
у Црној Гори и без новца.

Јуначка слава и лијено име цр-
ногорско доби пову сјајну свједоцбу
пред свијетом. У браће црногорске
заигра срце од милина и погледи им

се сада с нулим поуздањем обртаху
око Ловћена; у противника црногор-
скијех лед се ухвати око срца, јер
стекоше болно за њих увјерење, да у
Црногораца није изумрла стара снага
ни дух витешки.

Није а и не ће, ако Бог да!
Јер дух Књаза Данила, и ако му
крвници тијело уништише, још лебди
и Црном Гором и лебдиће над њом
док тече и јединога Црногорца; још
живи и живјеће, по милости Божијој,
навјек у оној високој кући, која „не
жали своју крв за вјеру и Црну Го-
ру!“

А док је тога духа, и с њим спо-
јенога јунаштва црногорског, дижимо
чело високо и корачајмо смјело у на-
пријед.

Слава Књазу Данилу!
Слава јунацима граховскијем, жи-
вијем и мртвијем!

Крунисање руског цара.

У недјељу 15. Маја свршен је све-
чан чин крунисања цара Александра и ца-
рице Марије, уз свуколку велељепоту и
раскошно богатство, које црква и држава
у великој Русији имају, а уз одушевљење
народа, које се описати не да.

Ноћ између суботе и недјеље пресе-
дена је у Москви у бланету. Све цркве
московске — а има их преко 400 — биле
су дунком пуње народа, који се цијело ноћ
топло молио Богу за свога цара. По ули-
цама цијелу драгу ноћ врвио је силам на-
род, а кад поче свитати, сви се унутине
свјетлости Москве, Кремљу. Али испред
кремаљских врата морало се стати, јер се
унутра могло ући само уз улазницу, а ону
је било тешко добити, па и с њом могло се
гледати само свечани крунидбени поход а
није се могло ући у усенску цркву. У
Кремљу пуно је било војске сваког реда,
која је тамо дошла у поноћи. Буда ће по-
ход да прође, били су у Шпалери двореки
гранатири. На простору унутарње пијаве
кремаљске између 4 трибине били су се-
љаци и људи најнижега реда, којима се да-
ли улазнице. Пошто су се намјестили они
који су имали улазнице, пуштао је мини-
стар полиције и народ око Кремља. На 3
капије пуштали су сваки 5 минута у Кре-
мљу до 2—3000 људи, који су се већином
искупили на великој пијави испред Ивана
Великога. За један сат досије тако у
Кремљу до 80.000 људи. На трибинама су
особито падали у очи представници азиј-
ских народа у њиховом богатом одјелу.
Њих, као некрштене, нијесу пустили у
цркву.

У 7 сати групу 21 топ, а велико зво-
но усенске саборне цркве означи почетак
свечаности. Велике трибине близу главних
црвених врата испунише се отмијеним сви-
јетом, већином госпођама. У 8 сати поче-
ше се кунти лица, која ће учествовати у
окоходу. У исти мах почеше стизати ди-
пломати. У усенској цркви, у којој се бо-
гослужење почело још у 6 сати, намјести-
ше се 4 офицера од кавалерске гарде с
голим мачевима поред ц. престола од сло-
нове кости, који је Софија, пошљедња на-
шљедница Населолога, допјела Ивану III.
из Византије, заједно са државним двогла-
вим орлом. На уласку црквом била су
као стржа 3 пјеначка подофицира с нуш-
ком и под клобуком.

Кад се свршило јутрење, дође царе-
вић нашљедник, кога дочека све свештен-
ство. Пред њим се ушла 2 мајетора царе-
мовића, за њим инострани чланови влада-
јућих породица са пратњом. Сви они на-
мјестише се десно од пријестолоа. Сад се
крену крунидбени поход, који се у ред
ставио у унутрашњим собама кремаљским.
Прво је ишло одјељење кавалерске гарде,
онда представници сеоских општина, пред-
ставници варони, депутација Чудске зем-
ље, представници губернијски, на моско-
вски трговци, на члановици московог тр-
говачког, прометног, грађанског и маги-
стратског звања, за њима представници
московских судова и звања, племенити гу-
бернијски маршали, депутација козачких
пучова и атаманима, главни губернатери,
министри, генерали; онда опет одјељење
кавалерске гарде. У походу били су во-

лики кнезови и кнегиње велике, аркидука
Карло Лудвиг са женом.

Сад дође цар и царица испод златом
извезена неба од црвене кадифе, које су
носили 32 генерална ађутанта. Цар је имао
маршалску униформу са орденом св. Ан-
дрије. Цар је био врло озбиљан. Царица
је имала ијесену хаљину од ербрина бро-
ката са врло дугим skutом, коју у дугим
увојцима. Иза цара и царице ишли су двор-
ски чиновници. Кад је овај поход ступио
из Кремља, почела су звонити звона на
свима црквама московским, и полако се по-
ход упути од дворца у усенску цркву,
гдје је међу тим Исидор, митрополит нов-
городски, са свештенством дошао до за-
падних врата.

Кад цар и царица дођоше на цркве-
на врата, поздрави их кратком бесједом
московски митрополит Јавијије, за тим
новгородски митрополит даде цару и ца-
рици да целивају крст. У тај пар занеја-
ше ијесви један пеалам, а међу тим су се
цар и царица молили Богу пред иконом
Спаситеља и владимирске богородице.
Усенска црква најстарија је и најславни-
ја међу кремаљским црквама. Њу је сагра-
дио Иван III. при крају 15-га вијека. Че-
тири велика стуба држе главно кубе, око
кога су четири мања кубета. Сва црква
покривена је иконама на златном дну.
Свјетлост од дана слаба је у цркви, али
је добро распоређена, тако, да је унеча-
так цркве тим тајанственији. Иконостае
има 5 катова икона и засењава очи сво-
јом сјајношћу. Круне на светитељским гла-
вама блистају се од драга камења, а глав-
не слике имају још на удима крестове и
огрлице од драга камења. У скупоцијеним
ћивотима почивају свете мошти, које су
понамјештене близу пријестолоа, као и ико-
на владимирске богородице, за коју гласи
предање, да је слика јеванђелиста Луко.
Са главнога кубета висе огроман полелеј
сребри и особито лијено израђен. На сред
цркве амвон је, на који се пење на 11
степену, а око амвона је филарета позла-
ћена; сам амвон покривен је тешком цр-
веном кадифом. Изнад амвона скупоцијено
је небо од кадифе порфирске боје, богато
искићено златом и појевим перјем. Испод
неба оба су пријестолоа, десно велики ца-
рев, лијево нешто ниже царичини. Поред
великога пријестолоа биле су на стоголима
кадифом застртима регалије круне. По-
ред зидова намјештене су трибине за и-
породицу, чланове страних владалачких по-
родица, дипломате и новинаре, од којих за
сваку велику силу пуштен је по један.
Трибине су као и цијело тле у цркви за-
стрти црвеном чоком. У цркву усенску
може да стане само 300 људи. Простор
испред олтара слободан је.

Кад се цар и царица попеше на ам-
вон, свештенство се намјести између при-
јестолоа и олтара, и ијесви занеју пеалам:
Помилуј мја Боже! Новгородски митропо-
лит Исидор полако се поше на амвон и
стане пред цара, да „прије крунисања“ из
његових уста чује символ вјере. „Како
вјерујеш?“ заната митрополит цара и
уједно му пружи књигу једну. Цар веле-
гласно и разговорно очита „Вјерују“ пра-
вославне цркве. „Благодат свјатаго духа е
тобоју!“ рече митрополит и врати се свеш-
тенству. Сад 12 архијереја почеше бојну
службу. Ђакон очита молитву једну, у ко-
јој се моли божи благослов за предстоје-
ће крунисање и која се завршује ријечи-
ма Христовим: „Воздадите кесареви кеса-
рева и Богови божија.“ Пошто се јеванђеље
очита, пошту се на амвон митрополити но-
вгородски, московски и кијевски, и сад
поче облачење царево.

Цар скиде златни ланац андријевог
ордена и заповједи да му огрун багрене-
цу, п. плати, и бриљантски ланац андри-
јевог ордена. Кад се заогрун багренецом,
смјерно приклови главу, да прими благо-
слов новгородског митрополита, који по-
ложи на њега обје руке и очита молитву,
у којој моли цара над царевима, да свога
слугу, самодржавника рускога, благослови
и троегјисти као заштитника св. правосла-
вне цркве.

За тим, заповједи цар да му даду
круну. Митрополит је донесе на јастуку од
кадифе и цар је метну себи на главу, а
митрополит га је међу тим благословио у
име свега тројице, рекавши му: „Овај
зидни и трошни украс твоје главе знак је
томе, да те Христос, цар славе, сам сво-
јим благословом невидовно крунисао као
главу велике руске царевине.“ Сад преда-
де митрополит цару скинар на коме је нај-

већи брилијант у свијету, и државни шар, говорећи му: „Прими скиптар и државни шар као видни знак самодржавности, коју ти је дао Свевинија, да владаш његовим народом, да га унапређујеш и добро му твориш.“

Цар узе у десницу скиптар, у левицу државни шар, и тако имајући на себи све знаке своје силе сједне на пријесту. За тим метне скиптар и државни шар на страну, и позове царицу да дође пред пријесту, а она клекне пред њим на јастуче од ѓорфирске кадифе, извезено пвицом златном. Цар скиде са главе сјајну круну, дотакне се њом царичина чела, а онда јој метне на главу мању круну. Царица заповједи да је огрну багвеницом, пољуби се ердачно са царем и сједне опет на свој пријесту. А цар наново узме скиптар и државни шар, и уз рик тонова и луку кремаљских звола изрекне протођакон многољетство самодржавном руском цару. Докле је лик појао „Многаја љета“, честитало је цару и царици свештенство и чланови њ. породице. Прво су њ. дјеца пољубила родитељима руку, а послје су се с њима у уста пољубила. За тим се аркидукиња Марија Терезија пољубила с царицом, а пред царем се два пута дубоко поклонила, а цар је устао и пред њом се такође два пута поконио. За тим су велике кнегиње љубиле царицу руку и уста, а цару руку. Аркидука Карло Лудвик пољубио је царицу руку, а с царем се руковао; тако су чинили и остали инострани владаци и принчеви. Најпослије су дошли велики кнезови, који су царицу пољубили у уста, цара у уста и у руку.

Тонову умукнуше и опет наступн тишина. Цар остави скиптар и државни шар, и само са круном на глави клече на амбону, и докле су сви стојали, он је велигласно очитао молитву за свој народ.

У 1 сатхат послје подне сврши се крунисање. Поход се крене из успешке цркве око куле Ивана Великога преко спољашње кремаљске пијаве у арханђелску цркву. Народ који је ту био скупиљен, клицао је од неописане радости; од његова клицања ни товова рика није се могла чути. У арханђелској цркви помоле се цар и царица на гробовима својих предака, и одатле оду у благовјештенску саборну цркву. За тим се поход опет врати у кремаљски дворца. Из андријевске дворане покажу се на прозору цар и царица народу, који их поздрављаху одушевљеним клицањем, а они му се три пута поклонили. Одатле њ. двор оде у унутрашње одјељење. Пошто се цар и царица мало одморили, оду у Гранитову дворану. Министар финансије предаде споменице медаље, које су ковали за овај дан, те их дијелише међу присутнима. Пошто се јело занесе, свише цар регалије. Новгородски митрополит благослови јело. Докле су цар и царица јели, остали су стојали. Послје јела оду цар и царица у унутрашње собе.

Кад се вече спустило, почело је осветљење старе руске пријестонице.

На дан крунисања наредован је крунидбени манифест. Њме се отиушта неплаћена до 1. Јануара 1883 год. главарина и остале дажбине; ублажавају се све кривичне пресуде, које нијесу постале извршене; умањавју се досуђене казне; укида се полицијски надзор код лица заточених административним путем и допушта им се да се врате дома; допушта се повратак свима бјегунцима и учесницима у њојској револуцији; осим тога изриче се делимична амнестија на злочине, изузимајући убице, разбојнике и паликуће.

У Москви влада неописана радост. Кад је у Петроград јављено, да је

свршено крунисање, ударила су звола на свима црквама и народ је поврвио на молитву. Варош је свечано искрћена. Пред црквом св. Исакија велика је војничка парада, послје подне народно весеље, у вече сјајно осветљење.

Поводом крунисања цар Александар III. издао је овај указ министру Гиреу:

„Божји промисао благоволио је стодлетне тежње руског народа и његових свијетлих владалаца к вишем развитуку у вјенчати силом и славом. Велико пространство Наше државе, милиони њених држављана искључују код нас сваку намјеру о свајачку. Мирни развитак, сила Русије, благостање њених синова у разним областима грађанског живота и процвјетање сваке корисне работне искључни су предет за старање Наше владе, и они ће дати највећа побуђења за Нашу мирољубиву политику, којој је циљ како непромјењено одржавање наших пријатељских на уговорима почивајућих одношаја према осталим силама, тако и одржавање неприсносног достојанства наше државе. Нашавши увијек у вашем лицу просвештеног, ревностног и вазда корисног заступника оног правда наших међународних одношаја, који одговара Нашем мишљењу, да би вам доказали Наше искрено признање, дајемо вам премилостиво знакове у брилијантима Нашега ц. ордена св. Александра Невскога.“

Осим Гирса још су многа лица одликована великим орденима, претенима и ц. ликом. С. Н.

Уговор

О вези источних жељезница.

Уговор, који је четворна конференција склопила у Бечу 27. Априла т. г., гласи у српском преводу овако:

Да би се испунила наређења у погледу жељезничких веза, прописана 10., 21. и 38. чланком берлинског уговора, одредила је влада његовог величанства цара аустријског, краља чешког, и т. д., влада његовог величанства краља Србије, влада његовог величанства Султана и влада његове свијетлости књаза Бугарског, заступнике који су по међусобном разматрању својих исправних пуномоћја утврдили овакав уговор:

Чланак 1. На основу 10., 21. и 24. чланка берлинског уговора обезвују се уговарајуће странке, да саграде и споје жељезничке линије, које проицезује 2., 3., 4. и 5. чланак овога уговора, и да те линије 3. (15) Октобра 1886. год. према нижим наређењима у иети мах предаду саобраћају.

Чл. 2. Царско-краљевска аустријска влада обезвује се, да сагради жељезничку линију од Пеште преко Земуна до на саму угарско-српску границу код Биограда, да ту линију везе са српском линијом и да је 3. (15) Октобра 1886. год. преда саобраћају.

Чл. 3. Царско-отоманска влада обезвује се, да сагради, свеже и 3. (15) Октобра 1886. год. преда саобраћају слиједече жељезничке линије: 1. обезвује се да свеже већ готову линију Цариград — Белова, са линијом која ће се саградити од Ниша преко Софије до на турско-бугарску границу. 2. обезвује се да сагради жељезнички огранак који би у околини Приштине, или гдје је то турска влада за сходно нађе, полазио од већ готове линије Солун — Митровица, обезвује се да ту линију спроведе путем, који би се показао по заједничком споразуму тако zgodан, до на турско-српску границу, и да свеже ту линију са српском линијом

Ево и ја, што са најдубљим убјеђењем наилам на цилиндар, ипак га сам носим. Баш се морам сјетити, а и ви са мном, Сенекових ријечи:

„Кад ми се прохте, да се прошалим с лудаком, не морам га дуго тражити, погледам себе и смијем се.“

О женским пеширима не треба ни говорити, јер је то нешто, што не постоји, или спада у археологију. Пешири модерних жена то вам је некако цвијеће, некако лишће, неке птице, неко воће, по нека лажна илегенција, некаке мреже, шта год хоћете, само није пешир. Али баш е тога у главиоие није ни противан хигијена.

Кравата (марама око врата) добила је своје име од Хрвата (сгоате, сгавате), који су је 1660 унијели у Францеску. Овако прича Перен.

Источни народи и селаци скоро свих јевронских народа нијесу усвојили ту хрватску моду, а то је врло pamетно, јер много ређе болују од ангина и других болести у гуши, него ли они, који стезу и умотавају врат краватама.

Негина је, да се данас не носи више овај крути, широки, затегнути литар око врата, као у прошло доба, али данашњи украћени, високи и тјесни оковратници на кошуљама праве су старинске кравате само с том разликом, да су ове биле црне, а сада су бијеле.

на тачци коју одређује 4. чланак овога уговора.

Чл. 4. Краљевско-српска влада обезвује се да сагради, свеже и 3. (15) Октобра 1886. год. преда саобраћају слиједече жељезничке линије: 1. линију од Биограда до Ниша, која се везује са угарском линијом. 2. Линију од Ниша дуж бугарско-српске границе преко Пирота, према Белови у правцу на Цариград. 3. Линију од Ниша преко Врање, гдје ће се на једној заједнички одређеној тачци српско-турске границе свезати са турском линијом, о којој је ријеч у 2. тачци 3. чланка овога уговора.

Чл. 5. Књажевско-бугарска влада обезвује се да сагради, свеже и 3. (15) Октобра 1886. год. преда саобраћају жељезничку линију, која ће, пошто се веже на бугарско-српској граници са линијом Ниш-Пирот, ићи преко Цариграда и Софије, до на границу бугарско-турску, гдје ће се везати са линијом Цариград — Белова.

Чл. 6. Пограничне владе обезвују се, да наменују и изашљу једну заједничку комисију, која ће на самоме мјесту испитати техничке услове, и према овима одредити граничну тачку, на којој ће се њихове пруге свезати. Ови претходни радови морају бити свршени и гранична тачка од влада одређена још прије измака године дана, рачунајући од дана, кад овај уговор ступи у живот. (Ратификација.) Уједно се обезвују уговарајуће државе, да ће још у тецају горепомеутог времена доказати, било на основу издане концесије, било на основу погодбе са жељезничким предузетачима, да су израду своје жељезничке пруге до 3. (15) Октобра 1886. год., осигурали.

Чл. 7. Да би се у погледу ђумручне и остале контроле учиниле путницима и саобраћају еснапа могуће олакшице, пограничне владе задржавају себи право, да на основ споразума подигну заједничке ђумручне станице, како би ђумручни органи обију граничних држава једно за другим могли вршити прегледање. За случај да се подигну овакове заједничке станице, владе су пристале на то, да од тих станица па до на границу врше саобраћај органи оне државе, на чијем се земљишту станица не налази. Као накнаду плаћа дотична администрација изјезену суму, која ће се договорно одредити, али та сума не смије износити више од 5% овог капитала, који је на зидање утрошен.

Чл. 8. На основу овог уговора сазидане линије морају се извести, уколико је то потребно за лакши саобраћај, по сличним правилима. Нарочито: 1. жељезничке линије морају бити једнако широке; размак између шина износиће 1.436 метара. 2. жељезничка кола, влакови (das rollende Material) морају бити слично саграђени, тако да се могу кретати по линијама свију уговарајућих странака. 3. На свима именованим линијама уцпеће се сигнали, који постоје у Аустро-Угарској.

Чл. 9. На свима, на основу овога уговора, саграђеним линијама, неће поједине државе правити никакве разлике између својих држављана и држављана једне од уговарајућих странака, ни у погледу цијене, ниту у погледу времена, или начина саобраћаја. Свака од уговарајућих држава дужна је с еснапима других држава поступити исто онако, као са својим земаљским, па било да се ти страни еснапи увозе у земљу, или да кроз њ. пролазе.

Чл. 10. У погледу тачке за саобраћај робе, или каквих било предмета, уговара се ово:

1. Свака од уговарајућих држава има права да одредјели сама тарифу, која ће

важити за унутрашњи саобраћај. Разумије се, да се та локална тарифа не смије примјенити на еснапе и остале предмете који границу прелазе.

II. Тарифе за међународни саобраћај установљавају се по начелу највећма повлашћених народа, и то: висока Порта се обезвује да ни једној другој држави, ни посредно, ни непосредно, не дозволи веће олакшице у погледу саобраћаја робе, но што их ужива Аустро-Угарска. Ово се обезвује Порта да учини и према Србији и Бугарској. По себи се разумије, да ова одређења важе за старе линије у турској царевини тек у толико, у колико се она не косе са већ постојећим уговорима, које је Порта склопила. Бугарска се обезвује да ни посредно ни непосредно, ни једној другој држави не дозволи у погледу саобраћаја робе веће олакшице но што их ужива Аустро-Угарска. Ово се обезвује Бугарска да учини и према Порти и Србији. 3. По истом начелу уживаће порта и Бугарска властистице и у Србији. Ово дозволиће се уговарајућим странкама и на линији која се везује с Пештом, па и на линијама које данас везују Пешту с Бечом. У погледу ове пошљедње линије важиће ова одређења тек у толико, у колико се она не косе са повластицама, које су већ другим државама уступљене.

Чл. 11. Да би се олакшао тачан саобраћај, стојаће администрације свију жељезничких линија, које се на основу овог уговора подижу, у непосредној дописци. Непосредне дописке водиле се између свију главнијих станица од Цариграда и Солуна на ниже, као и међу Цариградом и Солуном с једне стране, а Пештом и Бечом с друге стране. Администрације подигнуте на уговореним линијама дужне су да се споразумјевају о свима установама које се тичу међународног саобраћаја и непосредних тарифа. Ове непосредне тарифе одредјелиће се на основу једнообразних километарских јединица. При овоме узимаће се у обзир нагиби од 10—100 па и више метара, исто тако криве линије (Curve) у простору од 600 или мање од 600 метара, а већ се сад узима као принцип, да се стваран, фактичан, број километара може умножити по скали, о којој ће се администрације заједнички споразумјети, само удно квоте (Quotenanteil) не смије пријећи максимум од 100%. Ове непосредне тарифе, као и све друге погодбе, које углаве поједине администрације међу собом, мораће се подносити дотичним владама на потврду.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

Светковине послје крунисања у Москви теку по прописаном програму уз одушевљење народа у најљепшем поретку — на велику пакост онијема који су у злоби својој сваки час очекивали какве необичне депеше. Данас ће се светковине у Москви завршити и Цар ће са својом породицом и гостима поћи у Петроград гдје ће се такође светковине наставити за неколико дана.

Занимљив је појав, да је светковина у Русији произвела неке мијене у одношајима и расположењу неких сила према Русији. Тако се бар из листова види. Немачки листови нешто су јако раздражени и љути на Русију, докле су на против францески пуни одушевљења и добре воље према њој. Кажу да је томе дао повод начин којим су изасланици њемачки и францески дочекани у Русији. Да су представници оба та народа од стране Цара и двора руског дочекани онако како им при-

Најбоље је носити увје памучне кошуље. Треба је често мијењати, бар два пута на недељу, а најбоље би било и свакога дана.

Не спавајте никад у кошуљу, што дању носите, него обучите другу кошуљу кад лежете да спавате.

Не спавајте никада без кошуље. Мијењајте често кошуљу и болесницима и породљима. А ви, жене, мијењајте је много чешће него обично, чим наступне ваше повремене бијеле. Оканте се предрасула, бојте се нечистоте, а не бајака!

Немојте никада обући влажну кошуљу. Угријте је, прије но што је обучете слабуљаву дјетету, или болешљиву човјеку. Овом простом предохраном избјегаћете многе ревматизме и многе невралгије.

Кад би ко казао некој дјевојци: „немојте се сада ни по што стезати корсетом; моћи ћете га носити тек доцније, кад будете удата жена; па и кад га будете носили, треба да буде врло широк; треба да буде пријатељ, који подупире, а не душманин, који онећајује; ако не послушате, грози вам погибао здрављу, корсет вас може чак и убити.“ на све оно та би дјевојка одговорила: „Не марим ни за шта, само хоћу да будем лијена и танка у струку.“

Таким нерасудним и сујетним створовима ево ћу ја казати коју:

Кад сте већ тако луде, жртвујте сло-

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХИГИЈЕНА ЉЕПОТЕ.

Од

Дра Павла Мантегаце.

(Пријевод с талијанског.)

(Наставак.)

Мајмун је животиња најозбиљније емијенна и најсмјеније озбиљна међу свима, што их је год било и што ће их бити на овом свијету. Па и човјек, који носи онај високи димњак на глави, тако звани цилиндар, то вам је такође створ најозбиљније смјешан и најсмјеније озбиљан. Само то, па је довољан доказ, да је он праунук мајмуна.

Шешир треба да брани од сунца и кише, а цилиндар може само одбранити од каква пријепса; шешир треба да заклања од вјетра, а цилиндар не само да не чува човјека од вјетра, него човјек мора чувати њега, и то објема рукама. Цилиндар, једном ријечи, притискује чело, а не штити ни од хладноће, ни од топлоте, ни од свијетлости, ни од вјетра ни од кише, него само доказује, да смо заиста потомци мајмуна.

Али шта ћемо кад мода заповједа, па треба слушати моду!

лич, о томе сумње бити не може. Но осјетљивим и обичјесним Нијемцима никако не иде у главу, да Вадингтон може бити дочекан с истим онаким почастима као и изасланик цара њемачког. При том оназило се, да народ руски особито пажњу поклања францеским изасланицима и да их на сваком кораку особито одликује, па то је љуто заболело Нијемце. Ако је вјеровати листовима, принц Албрехт је доиста одмах последије крунисања пошао из Москве, а то би био знак да му тамо није баш најугодније било.

Међу тијем францески листови пуни су најсимпатичнијих изјава за Цара и народ руски и већ праве свакојаке комбинације о савезу руско-францеском, у који би имале ући и државе балканскога полуострва, да би се на тај начин учинио фронт савезу тројном, који је подједнако управљен против Францеске као и против Русије и балканских држава. Од тијех комбинација и тога начина писања францескијех листова о Русији не мало су се поплашили Нијемци, а то је доиста смијешно, кад су се до сад толико рогушили савезом тројним, коме по њиховим ријечима, никаква сила и никакав други савез на свијету нахулити не може.

* *

Поводом уласка царева у Москву, доијеле су „Московске Вједомости“ значајан чланак о погледима које гласовито уредништво тога листа има на начин владања и државну систему у Русији. Споменути да вјенчање рускога цара царском круном има у православном свијету не само државно него и црквено значење, вели исти лист:

„Што има религиозно значење, то постаје не само општом, но на свакога вјерујућега његовом срдачном ствари. Ми ћемо се и молити не само при јавном богослужењу, но и сваки у клијети својој, да Господ пошље љубљеном нашем Господару благодетну силу на царски подвиг. У свијету нема одговорнијега терета од самодржавне власти рускога цара. Ми ћемо се молити Богу, да помазаник његов сачува пажњу и обзир према покретима свега срца, и да њима више вјерује, него спољашњим побуђењима.

„Свако сјеме даје плод по свом роду. Своју службу човјечанству можемо одужити само ако останемо себи дошљедни и вјерни. Ништа није тако онако, као мијењање системата. Све што је навијано са стране, све идеје израђене из туђа живота, могу само задржавати и болно смућивати кретање нашега свјетскога живота.

„Руско самодржање нема ништа од онага, што себи описују људи, који о њему суде по туђим појмовима. Кад га схватити у правом његовом смислу, показује ти се као најбоље и највјерније обезбјеђивање сваког добра, које је човјечанству мило. Оно по себи изражава једину власт, која не зависи ни од каквих странака и посебних интереса, која је узвишена над свјема, чиста од сваке себичности, равна цијеломе. Мач њен није обнажен против слободе, но за одбрану њену. Она не може и не треба да трпи у земљи никаккову власт која њој није потчињена или није од ње произишла, никаккову државу у држави.

„Противност између нас и запада у томе је, да се тамо све оснива на уговорним одношајима, а у нас на вјери; и противност ова била је одређена првоначелно положајем, који је црква узела на западу и који је узела на истоку. Тамо је у основу двовласност, у нас једновласност.

„Цркви и с њом свему народу слобода, а власт, пуна и нераздјелјена цару — то је наша система.“

* *

бодно здравље љеноти, умрете због тог јединог задовољства, да се донаднете младимма у свијету; али онет не носите корсета, јер њиме не ћете постићи оно за чим тежите; корсет накарди тијело, корсет униништава најдивније љеноте груди, корсет чини, да жена брже остари.

Толкио квара наноси корсет љеноти Евиних ћерака, да љекар, кад упореди тијело љенотице, како га је од природе добила, са тијелом, које је корсет нагрдио, могао би занста са Русо-ом уздахнути и рећи:

„Све је лијепо што изиђе из руку природе; све се исквари у рукама човјеким.“

Дјевојке, које буду послушале моје савјете о корсету, биће награђене том радошћу, да ће преко четрдесет година моћи пјевати ове стихове:

„Aux regards en vain je dérobe
De mon sein le double trésor,
Toujours sa rondeur indecible
Repousse le voile inutile.“
(Од погледа ја узалуд кријем
Мојих груди удвојене дражи;
Непослушне њине округлине
Излишној се противе копрени.)

Корсет окреће увијек дјек с њихова природна правца, одузимаје трбуху његову заокружену непунчелост и смијешно одуљи струп.

Још се право не зна у каквом се стању налази војска францеска у Тонкину, али да је при потоњем сукобу пострадала јаче него што се у први мах јавило, то се сада са свијем извјесно зна. Појединоети, које су сада о том сукобу стигле, гласе овако:

„Заповједник Ривијер пошао је 8. Маја из утврђеног мјеста Ханоја, да поједне једну важну тачку, која лежи у малом одстојању од вароши на првој ријеци. С њим је пошло 150 матроза и 250 војника од поморске пјешадије. Матрози су ишли на челу колоне и служили су заповједнику као пратња; пјешадија пак ишла је у великом одстојању од њих. Чинило се да ће овај поход испасти за руком без по муке, па због тога нико није ни помишљао на рекогносцирање. То су опазили Анамиђани (који носе црне заставе) чим је францеска војска прошла неколико њиховијех села, те се свом жестином и изненад оборе на оно 150 људи који су били с Ривијером. Заповједник и сви офицери потегну за сабље и стану исуканијем сабљама крчти себи пут кроз непријатељске чете у правцу к поморској пјешадији. Но „црних застара“ бјеше одвећ много, те се није могло одољети. Францеци су добро кидисали, али све залуду, кад је сила непријатељска била претежна. Иза крвавога боја, у којем је све већма ишчезавала снага францеска без да се могло олапати да њихови противници малаксавају, на пошљетку остале сам заповједник Ривијер су 15. момака. Анамиђани их заробе. У то стигне поморска пјешадија на бојиште. Анамиђани већ уморени од дугога боја а при том задовољни с уграбљеним пљачком и робљем, стругну колико игда могу, поведавши са собом заробљенике. Пјешадија францеска није се могла за њима дати у потјеру. Несретни заробљеници одведени су заједно са својим храбрим заповједником у утврђена села анамитска и ту су сви на кољца набијени.“

Кад су ове вјести стигле у Париз, Францеци су се згрозили и одмах су коморе једногласно закључиле да се изашиље повсја војска францеска у Тонкин. То је јед учинено.

* *

Као већ неколико пута до сад, тако су се и ове године у Будимпешти састале краљевинске депутације угарска и хрватска, да обиду пронаћи начин како ће се ријешити на обострано задовољство још нерјешено питање ријечко. Но као вазда, тако су се и овом приликом депутације разишле кућама својим без икаквог резултата, јер су противности с једне и с друге стране толике да њих није могуће пребродити. Хрвати на темељу свога државног права ишту да се Ријека Сењска придружи и сједини с Хрватском, почем на њеном земљишту лежи; Мађари пак називу у питању ријечком неко питање своје чести, те не хоће никако да уступе Ријеку Хрватима. И тако ће провизорно стање на Риједи Сењској још и даље трајати.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 28. Маја.

— Међу осталијем појединоствима о борављењу његовог Височанства нашега Књаза-осподара у Мдски, читамо у рускоме листу „Русь“ и то, како је у средини свијех депутација рускијех, те су дошле из унутрашњости Русије у Москву, поникла мисао: да изразе уједно њиховијем Височанствима, Господарима Црне Горе и Бугарске, своје благодарно признање

Најљепше жене на истоку и у Америци не носе никада корсет, осим врло лака и широка појаса, па су тако лијена тијела и струка. Да им занста имају на чему завидјети наше тако зване љенотице, које мисле да су лијене за то, што изгледају као осице, толико се стегну преко средине.

Једна францеска пословица вели: „Корсет је само за то, да подупре слабе, да замијени одсутне, да поврати одбјегле.“

Једино такав корсет може колико толико заслужити оправдања.

Сваки је љекар имао прилике секцирати лешеве жена, које су се јако стезале корсетима и које су великом већином умрле у младим годинама. Знајте, да је у свијех тих жртава сујете нађена утроба неприродно потиснута. Јетра са свим ниско отурена, а желудац изгледа као некакав тоболац скоро са свим одвјесан.

Ја овдје придружјем свој слаби глас громким гласовима толиких великана, који су против корсета викали, као што су: Платнер, Уинслау, Фан Свитен, Кампер, Семеринг, Вифон, Русо, Конт, Уилсон, Ревеље-Париз, Флери и т. д. и т. д.

Корсет јако спречава слободно кретање мишића за дисање, те ови у слијед тога ослабе, постану неспособни за правилно вршење свога задатка. Корсет осим тога спречава слободно кретање груднога

на доласку у Москву и најердачније симпатије према њиховијем народима у име цијеле провинцијалне Русије.

— У недјељу 22. ов. м. даван је у орд. св. обитељи, послје службе божје, трогодишњи парастос за блаженопокојну царицу руску Марију. На парастосу је чинодјејствовао високопреосвештени г. митрополит Висарион с орд. свештенством, а присуствовали су Њено Височанство Књагиња са свијетлим Књазом-Нашљедником и осталим члановима високога владајућега дома, чиновништво црногорско и народ.

— У четвртак, на Спасов-дан, прослављена је на Цетињу, као обично сваке године, успомена на славну битку Граховску, која се била г. 1858. Варош је била тај дан окићена народним заставама, а у очи тога дана била је освјетљена по свим крајевима својим. На сами Спасов-дан, последије редовне службе божје, даван је у орд. св. обитељи парастос за погинуле у том боју јунаке црногорске. О парастосу чинодјејствовао је високопреосвештени г. митрополит Висарион с орд. свештенством а присуствовали су Њено Височанство Књагиња са свијетлим Књазом-Нашљедником и осталим члановима високога владајућега дома, чиновништво црногорско и народ.

— Из сусједне Арбаније стиглоше нам ове недјеље гласови о крвавим сукобима између тамошње редовне војске турске и брдекога становништва. Шта је дало повода овим сукобима, још се право не зна. Исто тако, за сада бар, још се тачно не зна шта је истина од свега онога што се подрбније јавља и разноси о појединоствима тијех сукоба. Међу тијем већ сада стоји изван сваке сумње, да су сукоби били озбиљни и да је редовна војска турска савршено савладала отпор арбанашки и већ разоружала покорене крајеве. Ово ће знатно допринијети, да се оснажи углед државне власти турске у Арбанији, који је тамо усијед млакога и дволичног држања слабијих и неспособних гувернера скадарских у потоње вријеме јако пао.

— Овијех дана посјетио нас је један гост, брат наш из Русије, Иван Палмов, магистар петроградске духовне академије. Петроградска академија изабрала је г. Палмова за професора у истој академији за историју славенскијех црква, па га је за тијем послала да путује по славенскијем земљама да тамо сакупи материјале за свој предмет. Он је већ проутовао Галицију, Чешку, Србију, Хрватску. Ево је сада дошао к нама у Црну Гору, па ће последије отићи у Бугарску и у Румунију, а за тијем се вратити у Русију. Желимо му срећна пута!

— У данашњем броју овога листа почињемо саопштавати притоже добровољне који су скупљени на Цетињу за пријенос Бранкових костију. Као што се види из извјештаја, резултат је такав, да се њим може подчити наша скромна пријестоница. Извјештени смо, да је купљење на исту цијелу отпочето, осим Никшића за које смо већ јавили, још и у Подгорици и Бару. Надамо се да ћемо скорим и од онуд добити подрбније извјештаје. Жељети би било да се скупљачи пожури, јер рок пријеноса Бранкових костију није већ далеко. Ко би из Црне Горе жељео поћи на ту светковину, нека се за времена пријави уредништву овога листа, да би му оно могло издати пужну легитимацију зарад олакшица у трошковиима подвозијема.

— Цијеле ове недјеље имали смо о кро вријеме са тихом и благом а обилном кином која је земљу добро натопила а тијем врло благотворно порадила

копа, а ту је стап срца и плућа, и скреће утробу.

Конт је израчунао, да ако змемо да здрава жена удише сваким удисајем двадесет кубних палаца ваздуха, кад је утегнута у корсет, удише само петнаест. Ово се потпуно слаже са оним наученим општом, да наг човјек удише 390 кубних палаца ваздуха, а само 130, кад је утегнут у тијесним хаљинама.

Према свему овоме, драге моје госпође и госпоице, ваља вам се не мора доказивати, да од рђава дисања не стаје апетита, лоше се вари, производи се слаба крв. Отуда савокрвене слабости и болести, отуда крљав и биједан подмладак, отуда врло честе неправилности у оним мјесечним посјетама, а уз то и врло чести грчеви и болови.

Историја је корсета стара колико и историја женске сујете. И Грциње и Римкиње ношаху неке појасе и повоје за подупирање дојака и да би им струп био тањи.

Против таквих обмана и оклопа женских већ су онда викали љекари и философи, а пјесници су их иемијавали. Галенове ријечи против тог стезања нимало се не разликују од оног што о том предмету ишту данашњи хигијеничари.

Не дајте дакле никако вашим ћера-

ма, да носе корсет. Не треба да га носе ни кад буду удате жене. У случају праве потребе може се допустити лак појас, у ком не смије бити металних ницака, и који се не смије носити за вријеме трудноће. У оните и такав појас мора бити средство, које подупире и одржава а не да стеже и притискује.

С обзиром на хаљине мушкарци мање гријеше од жена, али по некад гријеше у томе и они, те ево и њима неколико савјета.

Панталоне или чакшире не треба ни да су сувине широке, јер онда не подржавају добро слабе, ни да су сувине уске, јер онда вријеђају потиштене. А ви знате, да стоји написано, како треба бити мило-срдан спрема слабих и потиштених, јер ће њихово бити царство небеско.

Тијесне панталоне имају и много других незгода, јер онасно притискују разне мишиће и разне судове. Згрозим се, кад само помислим на оне затегнуте панталоне, што су се некада носиле, у које се е тешком муком улазило као у непријатељски град, помоћу многих савезника и последије дугих напора и многога зноја.

Кад бих само знао да се могу успјешно борити са кројачима и модама, ја бих вам препоручио, да увијек носите вунене панталоне, и то не само зими, него и љети.

(Наставиће се.)

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 12. Маја. — Ове недјеље имали смо за три дана вјетар мајстро и ведро вријеме, па шилок и пуленат с благим временом и кином, па опет за три дана мајстро и лијепо вријеме, а море мирно.

Улазак и излазак Бојане био је слободан.

Доједрише:

Траб. црн. „Софија“, тон. 24, кап. Мустафа Туло, из Медве, су 4 момака, крцат брашна.

Скун. тур. „Уда Верди“, тон. 53, кап. Омер Билола, из Тријешћа, су 7 момака, крцат трговине.

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Али Јусуф, из Обота, су 5 момака, празан.

Траб. црн. „Драндо Филе Хаврлије“, тон. 22, кап. Шефер Мехмет, из Тријешћа, су 5 момака, крцат трговине.

Траб. тур. „Беландина“, тон. 14, кап. Мрто Смаил, из Медве, су 4 момака, крцат хране за војску.

Траб. црн. „Махмудије“, тон. 15, кап. Мехмед Крико, из Обота, су 4 момака празан.

Траб. црн. „Бела Марета“, тон. 25, кап. Ади Максуд, из Обота, су 5 момака, празан.

Траб. црн. „Дуе Амичи“, тон. 25, кап. Фазли Гули, из Крфа, су 5 момака, крцат трговине.

Траб. црн. „Роза“, тон. 50, кап. Махмуд Сулејман, из Обота, су 7 момака, крцат руја.

Пар. црн. „Нови Пазар“, тон. 24, кап. Саво Петковић, из Обота, су 6 момака, празан.

Поједрише:

Траб. ит. „Лаура Кроче“, тон. 14, кап. Никола Пена, за Трани, су 5 момака, крцат коња.

Траб. ит. „Св. Лучвја“, тон. 15, кап. Ђузепе Папили, за Трани, су 5 момака, крцат коња.

Траб. црн. „Софија“, тон. 24, кап. Мустафа Туло, за Обот, су 5 момака, крцат брашна.

Скун. тур. „Уда Верди“, тон. 53, кап. Омер Билали, за Обот, су 7 момака, крцат трговине.

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Али Јусуф, за Медову, су 5 момака, празан.

Траб. црн. „Драндо Филе Хаврлије“, тон. 22, кап. Шефер Мехмет, за Обот, су 5 момака, крцат трговине.

Траб. тур. „Беландина“, тон. 14, кап. Мрто Смаил, за Обот, су 4 момака, крцат хране за војску.

Траб. црн. „Махмудије“, тон. 15, кап. Мехмет Крико, за Медову, су 4 момака, празан.

Траб. црн. „Бела Марета“, тон. 25, кап. Ади Максуд, за Медову, су 5 момака, празан.

Траб. црн. „Дуе Амичи“, тон. 24, кап. Фазли Гули, за Обот, су 5 момака, крцат трговине.

Траб. црн. „Бела Роза“, тон. 50, кап. Мехмед Сулејман, за Тријешће, су 7 момака, крцат руја.

